

Naslov članka/Article:

Vodenje razreda po načelih formativnega spremljanja Študijska srečanja za učitelje, ki poučujejo na razredni stopnji 2018/19

Class Management Based on Formative Assessment Principles 2018/19 Classroom Teachers Study Meetings

Avtor/Author:

Mag. Katarina Dolgan

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Razredni pouk št. 1/2019, letnik 21

ISSN 1408-7820

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2019

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk/>

 Mag. Katarina Dolgan,
Zavod RS za šolstvo

Vodenje razreda po načelih formativnega spremljanja

Študijska srečanja za učitelje, ki poučujejo na razredni stopnji 2018/19

IZVLEČEK: Živimo v času nenehnih sprememb. Pravijo celo, da so postale spremembe edina stalnica v našem vsakdanu. Tak način življenja od nas zahteva nenehno prilagajanje, samorefleksijo ter iskanje odgovorov na vprašanja, kje sem začel, kje sem in kam želim priti. Enako velja tudi za učitelja pri njegovem profesionalnem udejstvovanju. Samorefleksija o lastnem napredku in načrtovanje profesionalnega razvoja mu omogočata uvajanje sprememb v poučevalno prakso in s tem pozitivne učinke na učenje in dosežke učencev.

Ena izmed možnosti za učiteljevo profesionalno rast in dodatno izobraževanje so tudi študijska srečanja, ki jih vsako šolsko leto izvaja Zavod Republike Slovenije za šolstvo za učitelje vseh predmetnih področij. Letošnja študijska srečanja za učitelje, ki poučujejo na razredni stopnji, so potekala v oktobru in novembru 2018, na 30 lokacijah po Sloveniji. Srečanj se je udeležilo čez 2500 učiteljic in učiteljev. Tema letošnjega srečanja oz. rdeča nit je bilo Vodenje razreda po načelih formativnega spremljanja, kjer so bili predstavljeni razmisleki in orodja za uvajanje sprememb. V prispevku je predstavljen povzetek vsebine ter evalvacija izvedbe študijskih srečanj.

Ključne besede: študijska srečanja za učitelje razrednega pouka, vodenje razreda, formativno spremljanje, strategije za razvijanje socialno-čustvene kompetence, spremenjena vloga učenca in učitelja

Class Management Based on Formative Assessment Principles 2018/19 Classroom Teachers Study Meetings

Abstract: We are living in a world of constant change. Some might even say that change is the only constant in our everyday lives. This way of living requires constant adaptation, self-reflection and searching for answers to questions such as »Where have I begun?«, »Where am I now?« and »Where do I want to be?« The same is true for teachers in their professional activities. Self-reflecting on one's own progress and planning professional development allow them to implement changes

in their teaching, thus positively affecting students' learning and their achievements.

One of the opportunities for teacher's professional growth and additional education comes in the form of teacher study meetings organised every year by the National Education Institute Slovenia for all classroom teachers. This year's classroom teachers study meetings took place October through November 2018 at 30 locations across Slovenia and were attended by more than 2500 teachers, both male and female. The main topic was *Class Management Based on Formative Assessment Principles* introducing the views and tools to implement change. The article includes a summary of the content and an evaluation of the meetings' execution.

Keywords: classroom teachers study meetings, class management, formative assessment, strategies for developing social and emotional competence, changed roles of students and teachers

Spremembe pri načrtovanju izvedbe študijskih srečanj 2018/19

Potrebe po spremembah v izobraževanju strokovnih delavcev so usmerjale tudi načrtovalce študijskih srečanj, ki so izpeljavo zasnovali nekoliko drugače kot v prejšnjih letih. Temeljno vodilo načrtovalcev je bilo, da naj bodo udeleženci aktivno vključeni in naj izkustveno doživijo sodobne smernice, po katerih naj bi potekal sodobni pouk, pri katerem imata učenec in učitelj spremenjeno vlogo. Učitelj (svetovalka) naj bi bil v tem procesu samo usmerjevalec in mentor, učenec (udeleženec srečanja) pa naj bi v sodelovalnem in izkustvenem učenju prevzel odgovornost za lastno učenje. Zato je bilo treba načrtovati in pripraviti čim več različnih poti za doseganje namena in ciljev ter omogočiti udeležencem situacije (dejavnosti), v katerih bodo lahko sodelovali, med sabo komunicirali, timsko delali, imeli možnost izbire in tako zadovoljili tudi lastne interese po nadgradnji svojega znanja in doseganju ciljev. Tako, kot naj bi to počeli učitelji v razredu.

Osrednja tema letošnjih študijskih srečanj je bila Vodenje razreda po načelih formativnega spremljanja, pri kateri so bile upoštevane usmeritve iz publikacije Vključujoča šola, ki so usklajene z vizijo Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Obširna tema naj bi vključevala vse od razlogov za spremembo načina poučevanja in učenja, strategije za uspešno vodenje razreda, orodja za razvijanje čustveno-socialne kompetence otrok, do načel formativnega spremljanja, ki postaja že stalnica študijskih srečanj ... skratka ogromno področij, ki jih je bilo treba povezati v smiselno celoto.

Pri načrtovanju so bili najprej oblikovani različni koncepti in modeli izvedb. Iz nabora idej so bili izbrani tistih deli, ki so najbolj podpirali uresničitev osrednje teme študijskih srečanj - vodenje razreda po načelih formativnega spremljanja. Iz njih je nastal kolaž izbranih vsebin, metod in oblik izvedbe posameznega dela srečanja.

Na podlagi izdelanega koncepta srečanja, ki ga je usmerjala osrednja tema, so bili opredeljeni nameni srečanja:

- Na konkretnem primeru posnetka pouka zaznati spremenjeno vlogo učenca in učitelja ter pridobiti uvid v sodobne načine učenja in poučevanja.
- V delavnicah izmenjati izkušnje ter izkustveno doživeti, kako organizirati pouk tako, da bodo učenci aktivni, samostojni, odgovorni.
- Raziskati različne tehnike in strategije za razvijanje čustvene kompetence z namenom preventive pojava neželenega vedenja pri učencih.
- Zaznati potrebo po spremembi načina učenja in poučevanja ter vodenja razreda.
- Ugotoviti, kako s pomočjo formativnega spremljanja izboljšati odnose v razredu in spodbuditi celostni razvoj otroka, predvsem pa razvijati čustveno kompetenco.
- Seznaniti se z novostmi v slovenskem šolskem prostoru.

K pripravi vsebine študijskih srečanj so bili povabljeni tudi strokovni delavci Zavoda Republike Slovenije za šolstvo z drugih področij, predvsem tistih, ki se ukvarjajo s temo vodenja razreda in s temo socialno-čustvenega razvoja učencev (Slika 1 in 2).

Sliki 1 in 2: Vključujoča šola, Priročnik za učitelje in druge strokovne delavce, zvezek 3. in 4.

Na povabilo k soustvarjanju študijskih srečanj so se pozitivno odzvali tudi razvojni in drugi učitelji, ki so

DNEVNIK

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

sodelovanja na študijski skupini za razredni pouk 2018/2019

Ime in priimek: _____ Datum: _____

Spoštovana udeleženka, spoštovani udeleženec študijske skupine.

Pred vami je dnevnik, ki vas bo spremljal skozi študijsko skupino. Vanj boste vključevali svoje refleksije, sodelovanja v delavnicah in druge premisleke. Ob zaključku študijske skupine boste ob dnevniku diskutirali z drugimi udeleženci. Dnevnik boste uporabili tudi pri delu v spletni učilnici ob drugem sklicu študijskih skupin. Želimo vam uspešno delo.

UVODNI PLENARNI DEL

V dvojicah premislite, katere so spremembe od časov vaše osnovne šole do danes, na področju vašega sodelovanja in komuniciranja z drugimi, prostega časa, nakupovanja, izobraževanja.

Dejavnost	Tvoja šolska leta	Tvoje življenje danes
Sodelovanje		
Prosti čas		
Nakupovanje		
Izobraževanje		

ELEMENTI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA S SVOJIMI ZNAČILNOSTMI¹

JASNI NAMENI UČENJA IN KRITERIJI USPEŠNOSTI	UČINKOVITA VPRAŠANJA V PODPORO UČENJU	UČINKOVITA POVRATNA INFORMACIJA	UČENČEVO SAMOVREDNOTENJE	VRSTNIŠKO SODELOVANJE IN VREDNOTENJE
<ul style="list-style-type: none"> • Na učenca usmerjene izjave v obliki »Znam ...« • Aktivacija predznanja • Določiti kriterije uspešnosti »Uspešen bom ko bom ...« • Učni napredek • Dokazi in dejavnosti povezane z nameni in kriteriji uspešnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Načrtovana vprašanja • Vprašanja višjih taksonomskih ravni • Jasna vprašanja • Čakalni čas ob postavljanju vprašanj in čakanju na odgovor (omogočen učni pogovor brez dvigovanja rok) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pravočasna • Usmerjena v namene učenja in kriterije uspešnosti • Osredotočena na posameznega učenca • Najbolj učinkovite ko pridejo od učenca k učitelju • Usmerjena v proces učenja • Povratna informacija kot navodila, tudi vprašanja, ki spodbujajo nadaljnje razmišljanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Refleksija • Metakognicija • Reševanje problemov • Lastništvo nad lastnim učenjem • Odgovornost • Razvoj dobre samopodobe 	<ul style="list-style-type: none"> • Sodelovanje (<i>pamen postavitev miz v razred</i>) • Delitev razumevanja • Skupinska dinamika • Aktivna vključenost učencev (<i>vidna tudi skozi opremo razreda</i>) • Delitev odgovornosti • Graditev dobrih odnosov v razredu

¹ Vir: Formativno spremljanje na razredni stopnji, Priročnik, ZRSŠ (2018)

DELAVNICA 6: PREDSTAVITEV PRIMERA IZ PRAKSE**Urnik pričetka predstavitve primerov:**

- 15.20 – 15.40 (1. predstavitev)
- 15.40 – 16.00 (2. predstavitev)
- 16.00 – 16.20 (3. predstavitev)

Namen: Sodelovati v predstavitvah učiteljev in spremljati primere iz prakse.

Uspešen bom, ko bom:

- prepoznal vrednost formativnega spremljanja in vključujoče šole;
- aktivno sodeloval v predstavitvi učitelja (postavljaj vprašanja, izrazil mnenje, predstavil svojo izkušnjo);
- zbral ideje za lastno prakso.

O KOLEGIALNEM UČENJU

Izsledki nekaterih raziskav kažejo tudi, da tisti učitelji, ki pri ocenjevanju izvedbenih nalog učencev sodelujejo s svojimi kolegi in razpravljajo z njimi o delu svojih učencev, lažje spreminjajo svojo prakso tako, da postanejo bolj usmerjeni v probleme ter bolj diagnostični (npr. Darling-Hammond in Ancess, 1994; Goldberg in Rosewell, 2000; Murnane in Levy, 1996). N. Emerson v intervjuju z A. Holcar Brunauer (2017, 7) pove, da je ključnega pomena za širjenje formativnega spremljanja to, da v središče postavimo učitelje ter da gradimo na njihovem medsebojnem sodelovanju tako, da se učijo drug od drugega in da jim poleg tega damo tudi skrbno načrtovane usmeritve.

TEORIJA

NAVODILO:

Spremljajte predstavitev učitelja in odgovorite na spodnja vprašanja.

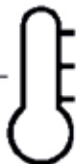
- Katere elemente formativnega spremljanja in vključujoče šole ste prepoznali iz predstavljenega primera?
- Kaj od videnega/slišanega pri učitelju praktiku bom preizkusil v razredu?
- Kako bom videno/slišano pri učitelju praktiku nadgradili pri svojem pouku?

IZKUŠNJA

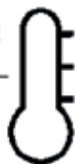
IDEJA

Označite na termometru svoje razumevanje vsebine delavnice, vaše počutje in sodelovanje v delavnici.

VSEBINA

POČUTJE

SODELOVANJE

bili pripravljene z udeleženci podeliti svoje izkušnje iz razreda.

Tako zasnovana študijska srečanja so zahtevala veliko priprav različnih gradiv (materialov, učnih pripomočkov) za izvedbo delavnic in usklajevanj z zunanjimi izvajalci. V nadaljevanju priprav na študijska srečanja je bilo treba izdelati gradiva in učne pripomočke, ki bi jih udeleženci na srečanjih uporabljali in preizkusili. Z učitelji praktiki, ki so na srečanjih predstavljali svoje primere poučevalne prakse, pa je bilo treba uskladiti način in obliko njihovih predstavitev.

Potek izvedbe študijskih srečanj 2018/19

UVODNI DEL SREČANJA

Izvedba srečanj je vključevala uvodni frontalni del, osrednji del, ki je zajemal delo udeležencev po postajah, in zaključni frontalni del. V uvodnem delu študijskega srečanja sta bila predstavljena potek in namen letošnjih srečanj.

Prvi del je vključeval predstavitev prve novosti na letošnjih srečanjih – **Dnevnika sodelovanja na študijski skupini**. Vsak udeleženec je ob prihodu dobil svoj izvod dnevnika, ki ga je vodil po učnih (delovnih) postajah, v katerega je vpisoval ideje, rešitve, primere in refleksijo na dano vsebino, ob koncu srečanja pa je služil kot dokazilo o učenju. V dnevniku so bile predstavljene vse delavnice, njihovi nameni, kriteriji uspešnosti, navodila za izvedbo ter naloge, ki jih je bilo treba pri posamezni delavnici izvesti.

Srečanje se je nadaljevalo z ogledom hrvaškega filma z naslovom »To je škola«, posnetega na OŠ Vladimira Vidrića iz Kutine. Pred ogledom posnetka so si udeleženci v dnevniku prebrali namen, kriterije uspešnosti ter naloge, ki so jih morali po ogledu izpolniti. V filmu so bile predstavljene sodobne smernice poučevanja in spodbudno učno okolje ter spremenjena vloga učiteljice in učencev. Udeleženci so si skozi predstavitev pouka učencev 3. b razreda ogledali, kako je učiteljica Dragica Varat svoje učence pripravljala na življenje. Z upoštevanjem njihovih lastnih izkušenj, interesov in potreb jim je pripravljala situacije, v katerih so se učenci učili:

- kritičnega mišljenja in izražanja svojega mnenja,
- samorefleksije,
- vrstniškega sodelovanja in ustrezne komunikacije,
- reševanja problemov, ki so izhajali iz njihovega okolja,
- postavljanja odprtih vprašanj.

Učiteljica je ustvarjala spodbudno učno okolje s pozitivno klimo, v kateri so se počutili sproščene in varne. Film je predstavljal sodoben način učenja in poučevanja z vidika učiteljice, učencev in staršev. Celoten film si je mogoče ogledati na povezavi <https://vimeo.com/194285654>. Po ogledu filma so udeleženci izpolnili spominsko kartico v dnevniku z nalogami, vezanimi na vsebino filma.

Najpogostejše ideje, ki so jih udeleženci zapisali v dnevnik in jih bodo uporabili v praksi, so bile:

- govorni nastop (predstavitve za izbor predsednika razreda),
- predstavitev interesov otrok (jutrarnji krog, ko učenci poročajo, kateri dogodki so jih zaznamovali),
- tehnika sproščanja in umirjanja (tulec z rižem kot znak za začetek dejavnosti, ki potekajo v tišini),
- dodelitev vlog v skupini (kartice okrog vratu učenca),
- samorefleksija lastne miselne aktivnosti (*lestvica turbomožgani – vključeni možgani – možgani na paši*),
- problemske situacije pri razjasnjevanju pojma *poštenost, pravice*.

DELAVNICE – DELO PO POSTAJAH

Delavnice so temeljile na učenju v odprtem učnem okolju po postajah, v kotičkih oz. delavnicah, kar naj bi veljalo tudi za delo v razredu, saj »je naloga učitelja zagotavljati tako učno okolje, ki je za učence miselno spodbudno in v katerem se bodo počutili varne in sproščene. Fizično okolje naj vključuje kotičke oz. centre aktivnosti, ki omogočajo individualizirano in diferencirano delo, raznolikost dejavnosti ter spremljanje posameznega učenca.« (Novak, 2018, str. 15–17).

Udeleženci so v osrednjem delu imeli možnost izbire oblik dela: individualno, v paru ali skupinsko; niso bili časovno omejeni z izvedbo dejavnosti v posamezni delavnici, ki so si jih izbirali glede na interes, želje in potrebe po poglobljanju znanja določenega področja. Omogočena jim je bila diferenciacija oz. individualizacija. S takim načinom izvedbe delavnic so udeleženci prevzeli odgovornost za svoje učenje, bili so samostojni, imeli so možnost komuniciranja, izmenjave izkušenj, sovrstniškega oz. kolegialnega učenja, podajanja povratnih informacij, izkustvenega učenja ...

Pred začetkom delavnic so bili seznanjeni z lokacijo in namenom posameznih delavnic (slika 6) ter navodili za izvedbo.

DELAVNICA 1: OGLED FILMA**NAVODILO:**

1. Oglejte si film, posnetek. Po ogledu izpolnite spodnjo kartico.

Spominska kartica

3 poudarki, ki so se mi vtisnili v spomin:

-

-

-

2 ideji, ki ju bom uporabil/-a:

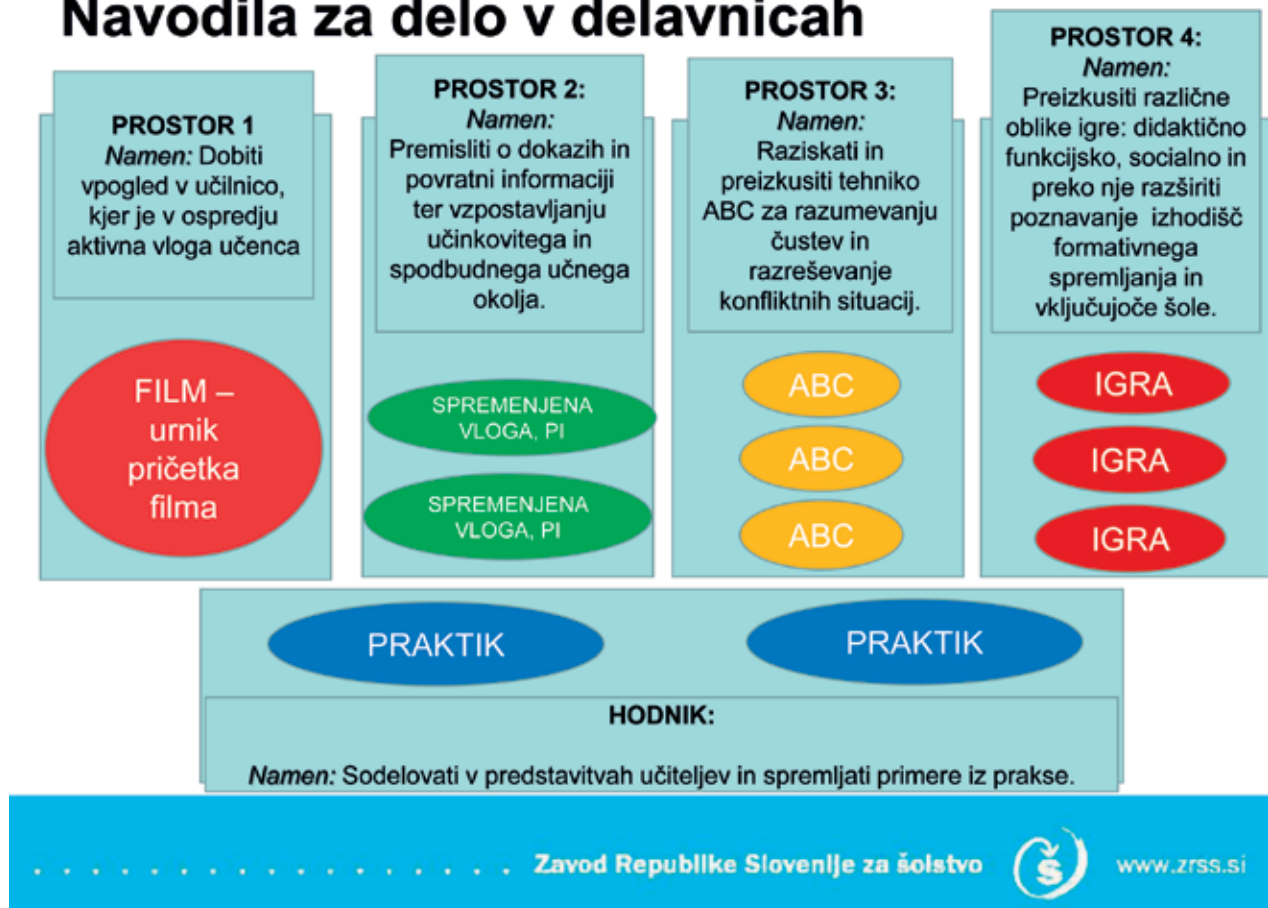
-

-

1 ugotovitev/opažanje, ki bi jo posebej izpostavil/-a:

-

Slika 5: Spominska kartica v dnevniku.

Navodila za delo v delavnicah

Slika 6: Navodila in namen dela v delavnicah (prosojnica s srečanja).

Udeleženci so lahko izbirali med naslednjimi delavnicami:

Delavnica 1 in 2: Predstavitev učitelja praktika

Namen delavnice je bil seznaniti se s primerom iz prakse, izmenjati mnenja ter izkušnje z učitelji praktiki, sodelovati v predstavitev učiteljev. Na študijskih srečanjih je sodelovalo 21 učiteljev praktikov, ki so predstavili primere dobre prakse formativnega spremljanja in pridobivanja različnih dokazil o učenju različnih predmetov in področij. Povzetki predstavitev večine učiteljev, ki so izvajali delavnice na študijskih srečanjih, so objavljeni tudi v spletni učilnici ŠS Razredni pouk, dostopni na povezavi <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9374>.

Povzetke so objavili:

- Barbara Meglič, OŠ I. Murska Sobota – **Formativno spremljanje učenja književnosti**
- Darja Gibičar, OŠ Toneta Pavčka, Mirna Peč – **Glas – učitelj – učenec**
- Denis Matežič, OŠ Solkan, Podružnica Trnovo – **Formativno spremljanje po korakih pri SPO - kombinacija 1. (pravice in dolžnosti) in 2. razreda (nasilja)**
- Edita Nemeč, OŠ II. Murska Sobota – **Dokazi učenčevega učenja pri družbi**
- Ernestina Krajnc, OŠ Sava Kladnika Sevnica – **Raznolikost učencev je bogastvo razreda**
- Barbara Oder, OŠ Kajetana Koviča Poljčane, Andreja Perkovič, OŠ Gustava Šiliha Laporje, Andreja Žinko, OŠ Ivanjkovci – **Geometrijski liki v 2. razredu**
- Polona Legvart, OŠ bratov Polančičev Maribor, Nina Malajner, OŠ Janka Padežnika Maribor, Lidija Mlinarič, OŠ Miklavž pri Ormožu – **Geometrijski liki v 3. razredu**
- Helena Škerget Rakar, OŠ Puconci – **Uvajanje formativnega spremljanja in inkluzivne paradigme pri športu**
- Jasna Cvitanič, OŠ Markovci – **Likovna umetnost v 1. razredu**
- Jurij Cvitanič, OŠ Markovci – **Likovna umetnost v 5. razredu**
- Ksenija Šket, VIZ II. OŠ Rogaška Slatina – **Formativno spremljanje v sliki**
- Mojca Gorenc Ban, OŠ Šmarjeta – **Uvajanje formativnega spremljanja in inkluzivne paradigme (5. razred)**
- Saša Kravos, OŠ Danila Lokarja Ajdovščina – **Didaktične igre pri opismenjevanju**

- Urška Rupnik, OŠ Zbora odposlancev Kočevje – **Pouk glasbene umetnosti po načelih formativnega spremljanja**
- Uršula Kotnik, OŠ Gustava Šiliha Velenje – **Promet (3. razred)**
- Mateja Pučnik Belavič, OŠ Toma Brejca Kamnik – **Načrtovanje učnega sklopa Shranjevanje snovi pri NIT**
- Valentina Spruk, OŠ Toma Brejca Kamnik – **Vključevanje formativnega spremljanja v 3. razred**
- Kristina Ferel, OŠ Preserje pri Radomljah – **Medpredmetno povezovanje likovne in glasbene umetnosti v 4. razredu**

Slika 7: Predstavitev učiteljice Ksenije Šket na JVIZ II Rogaška Slatina. (foto: Katarina Podbornik)

Slika 8: Predstavitev učiteljice mag. Irene Gole na OŠ II Celje. (foto: Katarina Podbornik)

Slika 9: Predstavitev učiteljice Lidije Mlinarič na OŠ Muta. (foto: Katarina Podbornik)

Slika 10: Predstavitev učiteljice Andreje Perkovič na OŠ Muta. (foto: Katarina Podbornik)

Slika 13: Predstavitev učiteljice Edite Nemeč na OŠ Beltinci. (foto: Vesna Vršič)

Slika 11: Predstavitev učiteljice Saše Kravos v Ajdovščini (foto: mag. Katarina Dolgan)

Delavnica 3: ABC pristop reševanja konfliktov

Namen je bil raziskati in preizkusiti tehniko ABC za razumevanje čustev in razreševanje konfliktnih situacij. Tehnika ABC temelji na razumevanju čustev, ki so skriti sprožitelj dejanj. Zato nas vedno zanima, katera čustva so za izkazanim vedenjem. Ko ugotovimo skriti sprožilec, svetujemo otroku, kako naj obvladuje svoje vedenje v podobnih situacijah (Milivojevič, 1999, Rutar Ilc, Rogič Ožek in Gramc, 2017). Učitelj v razgovoru z učencem določi:

ABC PROCES	
A Dogodek, misel, situacija	Predstavlja dogodek, ki se je zgodil, situacijo, v kateri se je posameznik znašel, ali misel, ki se je posamezniku porodila. <i>Kaj natančno se je zgodilo? (Iščemo sprožilni dogodek, misel ali situacijo)</i>
B Pripisovanje pomena in vrednosti	Predstavlja pomen, ki ga je posameznik temu dogodku, situaciji ali misli pripisal, ter pomembnost oziroma vrednoto, ki jo je posameznik izbral iz hierarhične lestvice vrednot. Zato se tega velikokrat niti ne zavedamo. <i>Kaj si takrat pomislil o tem, sebi, drugem? Kako si to razumel? (Iščemo pomen)</i> <i>Zakaj ti je to tako pomembno? Katera tvoja vrednota je ogrožena ali potrjena? (Iščemo vrednoto)</i>
C Čustvo, ki pripelje do vedenja	Predstavlja čustvo, ki ga v zvezi s tem posameznik občuti in ki stimulira mišljenje v smeri odločitve za vedenje in druge akcije. <i>Katero čustvo si občutil? (Iščemo čustvo)</i>

Slika 14: ABC proces.

Slika 12: Predstavitev učiteljev Jasne in Jurija Cvitaniča ter Maje Bencek na OŠ Markovci. (foto: dr. Leonida Novak)

Udeleženci so na konkretnem primeru zapisali vse tri faze procesa ABC. Več o njem je zapisano v 4. zvezku priručnika Vključujoča šola (Rutar Ilc, Rogič Ožek in Gramc, 2017).

ABC: Katera čustva so za vedenjem?

A: Kaj natančno se je zgodilo? (iščemo sprožitni dogodek, misel, situacijo)
A: »Sošolec me je grdo pogledal in zmajeval z glavo.«

B: Kaj si takrat pomislil, kako si to razumel? (iščemo pomen) Zakaj ti je to tako pomembno? Katera tvoja vrednota je ogrožena? (iščemo vrednoto)
B: **Pomen** → grdo me gleda, to pomeni, da me ne mara, ker sem neumen.
B: **Vrednota** → pomembno mi je, da me imajo radi, da sem sprejet.

C: Katero čustvo je vplivalo nate? (iščemo čustvo, ki je vplivalo na vedenje)
C: **Čustvo** → občutil žalost in jezo.
C: **Vedenje** → udarim sošolca.

Slika 15: ABC – Katera čustva so za vedenjem?

Slika 18: Udeleženci pri igri. (foto: dr. Leonida Novak)

Delavnica 4: Igra kot način učenja

Namen je bil preizkusiti različne oblike iger; didaktično, funkcijsko, socialno in preko nje razširiti poznavanje izhodišč formativnega spremljanja in vključujoče šole. Predstavljene so bile ideje za različne igre, ki so jih udeleženci lahko preizkusili in kasneje uporabili v svoji poučevalni praksi. Posebna pozornost je bila namenjena prosti igri kot učenčevi primarni dejavnosti, ki si jo učenec izbere sam, pri čemer ta ne predstavlja priložnosti za usmerjeno učenje. S prosto igro učenec razvija dojemanje sveta okoli sebe, razvija kreativnost in domišljijo, socialne odnose, hkrati pa pomaga pri gradnji notranje motivacije na področju psihomotoričnega in kognitivnega razvoja (Hakkarainen, 2006).

Sliki 16 in 17: Igra Črka za črko – kartice in podlaga s čepki. (foto: dr. Leonida Novak).

Navodilo za igro Črka za črko

Igro lahko igrata dva igralca ali dve skupini po trije ali štirje igralci.

Cilj igre je, da učenec s poimenovanjem besed bogati svoj besedni zaklad, izbira daljše besede na dano navodilo in se uri v črkovanju besed.

Potek igre: Podlago za igro (cesto) postavimo med igralca in na sredino podlage položimo čepe s črkami. Polja za črke na podlagi so označena z malimi tiskanimi črkami. Z izštevanke določimo igralca, ki začne igro. Igralec, ki je na vrsti, izvleče kartico in prebere navodilo na njej. Na vsaki kartici je navodilo za poimenovanje nečesa, npr. »Poimenuj nekaj modrega«. Igralec poimenuje nekaj modrega, npr. nebo, sliva ... V primeru, da igralec izbere besedo »nebo«, to besedo črkuje s pomočjo pomikanja črk na podlagi. Izgovarja glasove »N« in čep s to črko/glasom pomika za eno polje proti sebi. Potem izgovori glas/črko »E« in čep s to črko/glasom pomika za eno mesto proti sebi. Potem premika še ostale črke. Potem igra nasprotni igralec/skupina, ki najprej izvleče novo kartico.

V primeru, da beseda vsebuje dve ali tri enake črke (npr. A), pomeni, da se lahko čep s črko A pomakne trikrat po plošči v smeri igralca, ki je izbral besedo. Cilj igre je, da se črka-čep pomakne s podlage. Ko ima igralec/skupina osem črk na svoji strani s podlage, zмага.

Potem ko so nekatere črke že umaknjene s podlage, se lahko v besedi še vedno uporabljajo, vendar brez premikanja po podlagi.

Igra hitro postane strateška, saj igralci ne vidijo radi črk na robu nasprotnikove podlage, in zato izbirajo besede, ki črke pomikajo proti njim.

Delavnica 5: Povratna informacija za različne dokaze

Namen delavnice je bil, da na podlagi danih dokazov udeleženci zapišejo kriterije uspešnosti ter premislijo o ustreznosti povratnih informaciji. Udeleženci so v delavnici lahko izbirali med zapisovanjem kriterijev uspešnosti ter premišljali o povratnih informacijah med primerom likovne umetnosti (grafika v 1. razredu) in primerom slovenščina (ustni opis v 5. razredu). Več o primerih je zapisano v priročniku Formativno spremljanje na razredni stopnji (Novak idr., 2018, str. 32-35, 38-41).

<p>Predmet: Slovensčina Razred: 5. Tema: Neumestna besedila - USTNO OPISOVANJE PREDMETA Vir: Formativno spremljanje na razredni stopnji, Priročnik, ZRSB (2018), str. 53 – 57, učiteljica Vesna Bračko, Osnovna šola Pesnica</p>	<p>Učni cilji: - tvoriti opis (govorno in pisno) tako, da je besedilo smiselno, razumljivo, ustrezno in pravilno, - določiti temo, ključne besede in poglavitne podatke, - vrednotiti opis in utemeljiti svoje mnenje.</p>
---	--

Opis učnega procesa
 Učenka je ustno opisovala plastenko. Preberite vse tri njene opise v procesu učenja ter povratno informacijo sooloka in učiteljice, na podlagi katere je izboljševala svoj opis. V tretjem zapisu je učenka opis ovrednotila sama.

Zapis 1:
 Plastenka je oranžna barve ima zamašek in je plastena. Boj podobna je kuznetu, uporablja se za pijačo vode.

Zapis 2:
 Plastenka je oranžna barve in na njej izstopa ravnica zamašek, s katerim je pokrita. V njej je sok. Uporabljamo jo za pitje vode. Širina: 5 cm, Višina: 10 cm. Na njej je daten trajanje. Je teko. Na njej tudi izstopa moder napis Yippy.

Zapis 3:
 Plastenka je oranžna barve. Na njej izstopa ravnica zamašek, s katerim je pokrita. V njej je sok. Uporabljamo jo za shranjevanje tekočin in pijače. Na njeni srednji strani je narisan medvedek in velik moder napis Yippy ter znak Recycle, na katerem je svedno drevo. Na njeni zadnji strani so zapisane besedine, ki jih vsebuje sok. Pod zamaškom je zapisan rok trajanja. Njema širina je 5 cm in višina 10 cm. Na njej so znaki za recikliranje. Plastenka je teko, ker ima prostornino, maso, obliko.

Namen:
 Vse praznilo lahko prevrte v priročniku Formativno spremljanje na razredni stopnji. Primer je pripravljen za namene delavnice na študijskih srečanjih.

Slika 19: Povratna informacija za različne dokaze

Delavnica 6: 4R

Namen je bil raziskati in preizkusiti tehniko 4R za podajanje ustrezne povratne informacije na konkretni

RAZUMNO se odzovem

Ooo, kako bomo to oprali?

Ah ja, za ta namen imamo milo!

RAZLIKUJEM vedenje od osebe

Joj, kakšen pacek si ti!

Rok se izboljšuje, tokrat se je poč spet 1x popackal.

Slika 20: Tehnika 4R v sliki. (vir: Anuša Blažko)

situaciji v razredu. Tehnika 4R namreč temelji na štirih ključnih odzivih na situacijo:

- RAZUMNO se odzovem,
- RAZLIKUJEM vedenje od osebe,
- RAZUMEM dogajanje in ga ne vzamem osebno,
- REAGIRAM odločno, a konstruktivno.

Udeleženci so v obliki stripa predstavili ustrezen in neustrezen odziv učiteljice za vse 4R v dani situaciji. Več o odzivanju na učenčevo vedenje je zapisano v 4. zvezku priročnika Vključujoča šola (Rutar Ilc, Rogič Ožek in Gramc, 2017).

Delavnica 7: Vodenje razreda pri specifičnih aktivnostih

Namen je bil oblikovanje pravil in postopkov pri vsakdanjem delu v razredu za vzpostavitev učinkovitega učnega okolja pri specifičnih aktivnostih pouka, kot so razdeljevanje pripomočkov in drugih gradiv, premiki v razredu (delo po postajah, učni sprehod v naravo, skupinsko delo ...). Udeleženci so v tej delavnici spoznali priporočila za oblikovanje pravil in postopkov za organizacijo učnega sprehoda, skupinskega dela, dela po postajah, razdeljevanja pripomočkov. Nato so izbrali eno izmed učnih situacij in zanjo zapisali pravila in postopke, ki bi jih uporabili v praksi.

PLENARNI DEL

Po izteku delavnic so se udeleženci vrili v skupni prostor, kjer je potekalo nadaljevanje študijskega

RAZUMEM dogajanje in ga ne vzamem osebno

Kako me ta otrok ježi!

Rok ima okorno motoriko, tudi njemu ni fajn, da se pogosto popacka.

REAGIRAM odločno, a konstruktivno

Zbog imam pa spet delo... Kako se ti to vedno znova dogaja?

Pročevina postavlja nagli nekaj na prenosilcu.

Organizacija učnega sprehoda

Opis situacije v razredu:

Učitelj pri usvajanju ciljev sklopa Promet načrtuje ogled prometnih poti v okolici šole z namenom, da označijo varno pot v šolo. Učitelj se je na vsebino ure zelo dobro pripravil in si predhodno sam ogledal različne poti, ki vodijo do šole, se prepračil o varnosti in oblikoval piktogram, s katerimi bi učence opozoril na nevarnosti na poti v šolo. Učenci so pred izhodom iz šolske stavbe prejeli učni list z izdelanim načrtom okolice šole, na katerega bi na terenu označili nevarne poti.

Učitelj z izvedbo ure ni bil zadovoljen, saj učenci na terenu niso sledili učiteljevemu vodenemu razgovoru, prerivali so se v vrsti na posameznih postajah, s sabo niso imeli trdce podlage, kamor bi položili učne liste, po poti so zgubljali pisala, učni listi so bili zmečkani, nalog na učnem listu niso dosledno rešili.

Zakaj?

Kako naj bi učitelj zasnoval učinkovit učni sprehod po okolici šole?

Priporočila za oblikovanje pravil in postopkov za premike v razredu npr. organizacija učnega sprehoda.

1. **Predstavitel namena učnega sprehoda v učilnici.**
Učitelj natančno opiše pot in delovne postaje z vsebino oz. nalogami. Če se bo na sprehodu potreboval konkretni material oz. reševali učni listi, je potrebno domisliti, katere materiale in orodja se bo vzelo s sabo in kdo bo zadolžen za prenašanje.
2. **Dogovori za načine premika iz šole:** npr. iz razreda do garderobe, iz garderobe na zbirno mesto pred šolo, iz zbirnega mesta po načrtovani poti in nazaj. Učitelj (razrednik) poskrbi za ustrezno število spremljevalcev in jih seznanj z navodili in nameni učnega sprehoda.
3. **Načrtovanje ustreznega časovnega okviru.**
Učitelj (razrednik) pozna razvojno stopnjo otrok in v skladu z njihovimi zmognostmi načrtuje ustrezen čas dela na terenu. V začetku je priporočljivo, da se načrtuje nekaj več časa, da učence postopoma navajamo na doslednost upoštevanja pravil, ko pa postanejo učni sprehodi rutina, načrtuje manj časa.

Razredna pravila bodo učinkovita takrat, kadar jih bomo oblikovali skupaj z učenci. Razmislite, kako bi se v praksi lotili zastavljanja pravil za učni sprehod.

Ideje zapišite v dnevnik.

Slika 21: Učna situacija za oblikovanje pravil in postopkov pri učnem sprehodu.

srečanja s plenarnim predavanjem. V njem so bili predstavljeni

- razlogi za spremembo načina poučevanja učitelja in učenja učencev,
- prednosti poučevanja in učenja po načelih formativnega spremljanja,
- strategije za uspešno vodenje razreda,
- spremenjena vloga učenca in učitelja ter njegov vpliv,
- uspešno vodenje razreda, polnega izzivov,
- orodja za razvijanje čustveno-socialne kompetence.

Čas tehnoloških sprememb, hiter način življenja in eksponentna rast so dejavniki, ki danes usmerjajo človekovo delovanje na vseh področjih: gospodarskem, socialnem, kulturnem, političnem ... Vse te sfere, ki so med seboj nerazdružljivo povezane, posredno, včasih celo neposredno, postavljajo merila, kakšnega človeka družba želi, potrebuje. Marsikdaj usmerjajo tudi politiko šolstva, ki narekuje smernice za način in obliko izobraževanja, ki bo rezultirala v izoblikovanih osebnostih mladih po meri potreb družbe in časa, v katerem bodo ustvarjali. Prav zato se izobraževalci marsikdaj sprašujemo, kaj in kako poučevati sodobne generacije, da bo to, kar so pridobili v času odraščanja, aktualno in uporabno takrat, ko bodo vstopili v svet odraslosti.

Otroci se trenutno učijo za službe, ki sploh še ne obstajajo, za uporabo tehnologije, ki sploh še ni bila izumljena, za reševanje problemov, za katere sploh še ne vemo, da obstajajo. Ameriški urad za delo ocenjuje, da bodo današnji učenci do svojega 38. leta starosti zamenjali od 10 do 14 služb. Ker se skupno število tehničnih informacij vsake dve leti 2-krat poveča, to za dijake in študente štiriletnih tehničnih smeri pomeni, da bo polovica naučenega v 1. letniku študija že zastarela do njihovega 3. letnika.

Jack Mae, ustanovitelj največje spletne trgovine Alibaba, je na lanskem Svetovnem gospodarskem forumu (WEF, Davos 2018) v svojem govoru z naslovom *Otroke bi bilo treba učiti »mehkih veščin«* – *prihodnost izobraževanja*, govoril o potrebi po spremembah v izobraževanju. Samo s spremembo izobraževanja bodo današnji otroci, ko bodo čez nekaj let vstopili na trg dela, lahko tekmovali s stroji. Po napovedih naj bi namreč roboti do leta 2030 zamenjali človeka na 800 milijonih delovnih mestih. Izobraževanje je trenutno pred velikim izzivom in potrebuje spremembe. Po večini namreč še vedno poteka enako kot že 200 let in temelji na pridobivanju in pomnjenju informacij. V tem segmentu pa ljudje s tehnologijo (stroji) ne moremo tekmovali, ker je učinkovitejša in zmogljivejša od nas.

Zato je treba otroke poučevati tisto, v čemer smo edinstveni, v čemer se razlikujemo od strojev in v čemer nas stroji nikoli ne bodo dohiteli. To so tako imenovane mehke veščine – vrednote, prepričanja, kritično mišljenje, timsko delo in sodelovanje, skrb za druge. Vse tisto, kar ni neposredno vezano na znanje v ožjem pomenu besede (informacije). Vsega tega pa se otroci najprej naučijo pri športu, glasbi in umetnosti (Ma, 2018).

Ena večjih sprememb v slovenskem šolskem prostoru je zagotovo formativno spremljanje, katerega posledica je tudi spremenjena vloga učenca in učitelja. Dylan Wiliam, ki velja za utemeljitelja formativnega spremljanja, pravi, da ključni procesi poučevanja temeljijo prav na učiteljevem nenehnem spraševanju, kje v procesu učenja so učenci, kam gredo in kaj je treba storiti, da bodo do tja prišli (Wiliam, 2013). Z iskanjem odgovorov na ta zastavljena vprašanja in samorefleksijo o svojem profesionalnem razvoju lahko učitelj nadgrajuje in izboljšuje svojo poučevalno prakso in učencem omogoča doseganje zastavljenih ciljev v skladu z njihovimi sposobnostmi ter njihov optimalni celostni razvoj osebnosti. Razvojne učiteljice, ki so formativno spremljanje kot vodilo svoje poučevalne prakse predstavljale na delavnicah študijskih srečanj, izpostavljajo različne prednosti, ki jih prinaša poučevanje po načelih formativnega spremljanja. Ernestina Kranjc meni, da je to učenčeva samoregulacija učenja, Majda Anzelc navaja postavljanje vprašanj,

ki spodbujajo mišljenje, Nataša Bodlaj vključenost vseh učencev v procesu učenja, Natalija Paušner samovrednotenje, Vesna Bračko pa povratno informacijo. Njihovi primeri iz prakse so podrobneje predstavljeni v Priročniku za učitelje Formativno spremljanje na razredni stopnji (Novak idr., 2018). S pomočjo formativnega spremljanja oz. vidnega učenja za učitelje, kot ga poimenuje Hattie, učenec pridobi uvid, kaj se mora naučiti, kaj mora storiti, da se to nauči, kako mu lahko sošolci in učitelj pri tem pomagajo, kateri so kriteriji uspešnosti, kako bo z učenjem nadaljeval (Hattie, 2018).

Slika 22: Priročnik za učitelje Formativno spremljanje na razredni stopnji.

Posledica spremenjene vloge, ki jo prinaša poučevanje po načelih formativnega spremljanja, so tudi boljši odnosi med učenci in učiteljem. Učitelj si zagotovi najboljši odnos z učenci, če jim prisluhne, jih razume in spodbuja, če jim pomaga in kaže interes za njih kot osebe, če jih spoštuje, ceni in kaže, da mu je mar za njihovo dobro (Kounin, 1970). Učitelj se pogosto sprašuje, kako naj vodi razred, da bodo učenci med seboj sodelovali, da ga bodo upoštevali, da ne bo motečega nemira, kako naj izboljša odnose z učenci in čemu dati prednost; dobremu delu ali dobri klimi. Vrsta raziskav, ki so proučevale vpliv spodbudnega učnega okolja na učni uspeh, kaže ključno povezanost obojega. Izsledki kažejo, da učenci zahtevno miselno delo lažje opravljajo, če se pri tem dobro počutijo, če jih pouk zanima, če se jim zdi

smiseln in povezan z njihovim življenjem, če so dejavni in čutijo, da imajo vpliv, če so kos izzivom, in če je učitelj spodbuden in jih ustrezno podpira (Rutar Ilc, 2017).

Za vodenje razreda, polnega izzivov, je tako potreben močan, strasten, dovršen učitelj, ki bo s svojo poučevalno prakso:

- vsem učencem omogočal kognitivno vpletenost v poučevanje,
- razvijal različne načina razmišljanja učencev, poleg podajanja novega znanja hkrati spremljal, kako učenci dosegajo raven tekočega znanja in kako svoje znanje cenijo,
- jim zagotavljal povratne informacije na ustrezen in pravočasen način,
- pridobival in upošteval povratne informacije o svojem vplivu na napredek in stopnjo znanja učencev,
- videl učenje skozi oči učencev,
- razumel njihove začetne težave,
- podpiral vajo (Hattie, 2018).

S svojo osebnostjo bi moral biti zgled učencu, saj ima skupaj z učencevimi sošolci štirikrat večji vpliv kot šola, ki jo učenec obiskuje, kar je pokazala raziskava PISA 2007. Na učni dosežek učenca torej ne vpliva toliko, katero šolo učenec obiskuje, kot to, v kateri razred hodi in kdo ga poučuje (Wiliam, 2011). Svoja prizadevanja, čas in energijo bi zato moral učitelj usmerjati v stvari, na katere ima vpliv:

- na pouk, ki naj bi bil zanimiv in osmišljen, v katerem bi bili učenci čim bolj aktivni in bi dobivali učinkovite povratne informacije,
- na spoštljivo, odprto komunikacijo in odnose, pravično obravnavo in vključevanje vseh učencev, spodbudno naravnostjo in pozitivna pričakovanja, spodbujanje sodelovanja in solidarnosti ter skupno dogovarjanje o pomembnih zadevah,
- na učinkovito organizacijo pouka, jasna navodila, postopke, rutine,
- na vzgojne pristope, ki zajemajo smiselna, jasna in dogovorjena pravila, meje, odločno spodbudnost ter ukrepanje v primeru odstopanja od pravil.

Učitelj pa težje oz. ne more vplivati na vrstniške odnose, obstoj skupinic, klik, elit, skupinsko subkulturo, konflikte med posamezniki, pretekle težke dogodke, psihofizično stanje učencev, socialni in materialni položaj učencev, delovanje in politiko šole, sistemske vidike in družbene razmere.

Vendar se današnji učitelj v razredu pogosto sooča prav s posledicami stvari, na katere nima vpliva, z otroki, ki so zanj izziv. Otroci, ki niso pripravljeni na sodelovanje in imajo težavo z integriteto, zato jim je treba omogočiti čim več priložnosti za sodelovanje. Otroci, ki so negotovi in imajo težavo s samospoštovanjem, zato je treba okrepiti njihovo samozavest. Otroci, ki so nesocializirani in imajo težave z osebno odgovornostjo ter jih je treba socializirati (Juul in Jensen, 2009).

K boljšim odnosom in uspešnemu vodenju razreda lahko učitelj bistveno pripomore s pomočjo strategij za razvijanje socialno-čustvene kompetence učenca: npr. 4R, postopek ABC, izbira socialno sprejemljivega vedenja, deset korakov posredovanja v konfliktu, opolnomočenje pri postavljanju vprašanj, pet magičnih besed pri postavljanju meja, razredni pomočniki. Nekatere od teh so udeleženci spoznali že na delavnicah, še več pa jih je predstavljenih v priročniku Vključujoča šola, Priročnik za učitelje in druge strokovne delavce (2017).

ZAKLJUČNI DEL SREČANJA

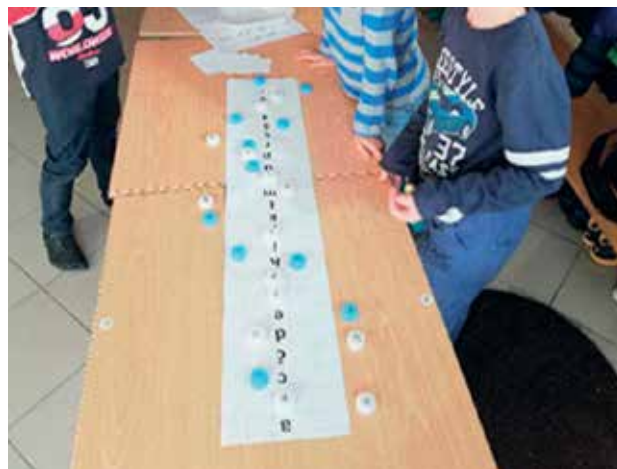
V zaključnem delu študijskega srečanja so bile predstavljene še aktualne novosti v slovenskem šolskem prostoru:

- smernice, koncept in dokument Razširjenega programa, ki se letos poskusno uvaja na nekaterih osnovnih šolah,

Slika 23: Razširjeni program OŠ zajema tri področja.

- priporočila za uspešen prehod iz vrtca v šolo (dostopno na povezavi: https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/priporocila-za-vrtce_prehod_9-julij-2018.pdf),
- posodobljen Učni načrt za slovenščino, ki je bil letos potrjen, s prihodnjim šolskim letom pa stopi v veljavo (dostopen na povezavi: <http://www.mizs.gov.si>).

Slika 24: Prenos ideje iz študijskega srečanja v pedagoško prakso. (vir: Mojca Novak, OŠ Miklavž pri Ormožu)

[si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina.pdf](https://fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina.pdf),

- možnosti strokovnega spopolnjevanja:
 - Programi profesionalnega usposabljanja - KATIS dostopno na povezavi: <https://paka3.mss.edus.si/katis/Katalogi/KATALOG1819.pdf>,
 - Dodatna ponudba butičnih seminarjev ZRSS, dostopna na povezavi: <https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/dod-2018-2019-popr-verzija.pdf>,
 - spletna učilnica za učitelje razrednega pouka, dostopna na povezavi: <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9374> ter
 - revija Razredni pouk, dostopna v digitalni bralnici na povezavi <https://www.zrss.si/strokovne-resitve/digitalna-bralnica> in navodila za sodelovanje objavljena na povezavi <https://www.zrss.si/strokovne-resitve/revije/razredni-pouk>

Sklep

Znanje in izkušnje, pridobljene na 1. delu študijskih srečanj, ter izpolnjen Dnevnik kot dokazilo o učenju, bodo udeležencem študijskih srečanj v pomoč pri oblikovanju naloge za 2. del, ki bo potekal v spletni učilnici **ŠS Razredni pouk**. Dostopna je na povezavi <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9374>. Tam udeležence že čakajo gradiva iz prvega dela študijskega srečanja in naloge, povezane s posameznimi delavnicami, ki so se jih lahko udeležili na srečanju v živo. Poleg dnevnika bo opravljena naloga v spletni učilnici še eno dokazilo o učenju.

Učinki, ki so vidni tudi v opravljenih nalogah v spletni učilnici, dokazujejo, da se je sporočilo letošnjih

študijskih skupin dotaknilo marsikaterega udeleženca. Tudi povratne informacije udeležencev kažejo, da so bile spremembe pri izvedbi srečanj med udeleženci po večini sprejete pozitivno. Analiza izpolnjenih vprašalnikov o izvedbi študijskih srečanj je pokazala, da so bili udeleženci in izvajalci navdušeni nad spremenjenim načinom izvedbe, ki je bil dobro sprejet. Dobro je bila sprejeta in razumljena osrednja tema srečanja, čeprav se je nekaterim udeležencem zdela preobsežna in premalo poglobljena. Najbolj pa so bili navdušeni nad delavnicami, kjer so bili v večini res zelo aktivni, sodelovalni in zavzeto opravljali naloge. Pohvalili so tudi predstavitve učiteljev praktikov, ki so predstavili primere dobrih praks. V nekaterih študijskih središčih so se zelo potrudili z organizacijo srečanja (tehnična podpora, prostori) in pogostitvijo. Navdušeni so bili tudi nad pripravljeno didaktičnim materialom, ki so ga uporabljali v delavnicah in ga že prenašajo v svoje poučevalne prakse.

Znanje in izkušnje letošnjih študijskih skupin so zaživele tudi že v razredih, saj so nam nekatere udeleženke poslale fotografije, kako so igre, predstavljene v delavnicah, uporabile pri svoji poučevalni praksi.

V evalvacijskih vprašalnikih so nekateri udeleženci zapisali, zakaj se jim zdi tema formativnega spremljanja za vodenje razreda pomembna:

»Formativno spremljanje je nujno potrebno, če hočemo, da bo otrokov napredek čim boljši in naravnost na njegove sposobnosti in zmožnosti.«

»Ker je ta način poučevanja edini, ki privede do najboljšega učenčevega napredka. Vpliva na zvečanje odgovornosti do dela, raste pripadnost skupini in hkrati učenec s svojimi posebnostmi bogati razredno klimo.«

»S formativnim spremljanjem se ukvarjam že vrsto let, le tako je mogoče spremljati in VIDETI učenčev napredek. Na študijski skupini dobim kakšno novo idejo, kako spremljati, me motivira z različnimi dobrimi metodami iz prakse in mi da potrditev, da sem na pravi poti ...«.

Veliko predlogov učiteljev za izboljšanje izvedbe je vezanih na časovno izvedbo študijskih skupin, zato lahko že sedaj povemo, da bodo študijske skupine za učitelje, ki poučujejo na razredni stopnji v šolskem letu 2019/2020 potekala v zadnjih dveh tednih **avgusta** in sicer **v obsegu osmih ur**.

»Življenje je sprememba. Če se nehaš spreminjati, nehaš živeti.« Rainer Haak

Viri in literatura:

- Hakkarainen, P. (2006). Learning and development in play. V J. Einarsdottir, J. A. Wagner. *Nordic Childhoods and Early Education: Philosophy, Research, Policy and Practice in Denmark, Finland, Iceland, Norway, and Sweden*. Greenwich, Connecticut: Information Age Publishing.
- Hattie, John A. C. (2018). Vidno učenje za učitelje: maksimiranje učinka na učenje. Griže: Svetovalno-izobraževalni center MI.
- Juul, J. in H. Jensen. (2009). *Od poslušnosti do odgovornosti*. Ljubljana: Didakta.
- Kounin, J. S. (1970). *Discipline and Group Management in Classrooms*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Ma, J. (2018). Children should be taught "Soft Skills - Future of Education. WEF Davos 2018. Pridobljeno 7. 1. 2019 s spletne strani: <https://www.youtube.com/watch?v=GtBnwJp-mVM>.
- Milivojević, Z. (1999). *Emocije. Psihoterapija i razumevanje emocija*. Novi Sad: Prometej.
- Novak, L. et al. (2018). *Formativno spremljanje na razredni stopnji. Priročnik za učitelje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Pučko otvoreno učilište KORAK PO KORAK uz podršku UNICEF-a (2016). *To je škola. Dokumentary*. Pridobljeno 7. 1. 2019 s spletne strani <https://vimeo.com/194285654>.
- Wiliam, D. (2011). What is assessment for learning? V *Studies in Educational Evaluation*. 37, 3–14.
- Rutar Ilc, Z. (2017). Vzgoja in izobraževanje. 2012, 2015 5/6, 2017 4/5. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Rutar Ilc, Z., S. Rogič Ožek in J. Gramc. (2017). Socialno in čustveno opismenjevanje za dobro vključenost. 4. zvezek. V Z. Kos in A. Nagode (ur.) *Vključujoča šola, Priročnik za učitelje in druge strokovne delavce*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Rutar Ilc, Z., S. Rogič Ožek in J. Gramc. (2017). Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost. 3. zvezek. V Z. Kos in A. Nagode (ur.) *Vključujoča šola, Priročnik za učitelje in druge strokovne delavce*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Wiliam, D. (2013). Vloga formativnega vrednotenja v učinkovitih učnih okoljih. V S. Sentočnik (ur.), *O naravi učenja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

